Lieta Nr.11410021218

Lietas arhīva Nr. KA04-593-20/3

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2020. gada 2. jūlijā

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

tiesnese Ludmila Poļakova

tiesnese Diāna Dumbre

tiesnesis Juris Stukāns

apelācijas kārtībā rakstveida procesā izskatīja krimināllietu saistībā ar Jūrmalas pilsētas prokuratūras prokurores Olgas Savickas iesniegto apelācijas protestu par Rīgas rajona tiesas 2020.gada 18.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Ar Rīgas rajona tiesas 2020.gada 18.februāra spriedumu /pers. A/, personas kods /kods/, atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 253.^{2}panta pirmajā daļā, par to, ka, būdams brīdināts par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un lietošanu, neatļauti lietoja narkotiskās vielas, un sodīts ar piespiedu darbu uz 60 stundām.

Par pirmās instances tiesas spriedumu Jūrmalas pilsētas prokuratūras prokurore O.Savicka iesniedza apelācijas protestu, kurā lūdz Rīgas rajona tiesas 2020.gada 18.februāra spriedumu atcelt daļā par /pers. A/ noteikto sodu, lūdz šajā daļā taisīt jaunu nolēmumu un /pers. A/ sodīt ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz vienu mēnesi, jo uzskata, ka pirmās instances tiesa, taisot spriedumu, ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 511.panta otro daļu un Kriminālprocesa likuma 512.panta pirmo daļu.

Prokurore atsaucas uz Krimināllikuma 40.panta otro daļu, tiesību doktrīnu un Augstākās tiesas atziņām un uzskata, ka piespiedu darbs nav piemērojams darbnespējīgām personām. Tāpat prokurore analizē apsūdzētā personību un norāda, ka viņam ir noteikta otrā invaliditātes grupa līdz 2021.gada 6.oktobrim, līdz ar to uzskata, ka /pers. A/ ir atzīstams par darbnespējīgu personu un viņam nav piemērojams piespiedu darbs. Prokurore uzskata, ka /pers. A/ apņemšanās un norāde, ka viņš varēs izpildīt piespiedu darbu, nedod pamatu uzskatīt, ka viņš varēs izciest piespiedu darbu. Turklāt /pers.A/ jau iepriekš ticis atbrīvots no soda – piespiedu darba – izciešanas veselības stāvokļa dēļ.

Prokurore norāda, ka atbilstoši Krimināllikuma 7.panta otrajai daļai Krimināllikuma 253.^{2}panta pirmajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir kriminālpārkāpums, tādējādi saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta ceturto daļu brīvības atņemšanas sods par minēto noziedzīgo nodarījumu piemērojams tikai tajos gadījumos, kad soda mērķis nav sasniedzams, nosakot kādu no attiecīgā panta sankcijā paredzētajiem vieglāka soda veidiem.

Prokurore, izvērtējot noziedzīgā nodarījuma raksturu, ar to radīto kaitējumu, kā arī, ņemot vērā apsūdzētā /pers. A/ personību raksturojošās ziņas par to, ka pēc konkrētā krimināpārkāpuma izdarīšanas viņš ir saukts pie kriminālatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 180.panta pirmo daļu, kā arī ir izdarījis vairākus administratīvos pārkāpumus, tostarp saistītus ar narkotisko vielu neatļautu apriti, uzskata par lietderīgu un soda mērķim atbilstošu /pers. A/ noteikt sodu īslaicīgas brīvības atņemšanas veidā.

Apsūdzētajam un Rīgas tiesas apgabala prokuratūrai 2020.gada 19.maijā paziņots, ka saskaņā ar likuma "Par valsts institūciju darbību ārkārtējās

situācijas laikā saistībā ar Covid-19 izplatību" 4.panta trešo daļu krimināllieta tiks izskatīta rakstveida procesā. Iebildumi pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā nav saņemti.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 559.panta piektās daļas 2.punktu par iesniegto apelācijas sūdzību Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurore Līga Īzaka iesniedza viedokli, kurā uztur Jūrmalas pilsētas prokuratūras prokurores O.Savickas apelācijas protestu un, pamatojoties uz tajā norādīto, lūdz atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par /pers. A/ noteikto sodu. Atceltajā daļā prokurore lūdz taisīt jaunu nolēmumu un /pers. A/ par Krimināllikuma 253.^{2}panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu lūdz sodīt ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz vienu mēnesi.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi krimināllietas materiālus un izvērtējusi apelācijas protesta motīvus, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (turpmāk – tiesas kolēģija) atzīst, ka prokurores protests ir apmierināms un pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams daļā par /pers. A/ noteikto sodu. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

Krimināllieta pirmās instances tiesā iztiesāta ar pierādījumu pārbaudi.

Tiesas kolēģija secina, ka pirmās instances tiesa konstatējusi visu objektīvo un subjektīvo pazīmju kopumu, kvalificējošās pazīmes, lai apsūdzētā darbības atzītu par noziedzīgu nodarījumu un kvalificētu tās atbilstoši Krimināllikuma 253.^{2}panta pirmajai daļai.

Spriedums pārsūdzēts tikai daļā par /pers. A/ piespriesto sodu, tādēļ šajā nolēmumā tiks izvērtēti apstākļi, kas attiecināmi uz /pers. A/ nosakāmā soda veidu un apmēru.

Novērtējot spriedumā norādītos, likumā paredzētos apstākļus, kas ir bijuši par pamatu soda noteikšanai /pers. A/ par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, tiesas kolēģija konstatē, ka, nosakot soda veidu, pirmās instances tiesa ir vērtējusi /pers. A/ izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un kaitīgumu, un pamatoti konstatējusi, ka /pers. A/ ir izdarījis kriminālpārkāpumu. Tāpat pirmās instances tiesa ir ņēmusi vērā, ka ar /pers. A/ darbībām tika nodarīts kaitējums sabiedrības drošībai.

No sprieduma izriet, ka saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta otro daļu tiesa ir vērtējusi apsūdzētā /pers. A/ personību raksturojošās ziņas, tostarp, ka viņam ir noteikta otrā invaliditātes grupa ar vispārējo darbspēju zaudējumu 60%-79%, un apstākli, ka viņam ir noteiktas indikācijas asistenta pakalpojuma nepieciešamībai.

Vienlaicīgi tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa, izvērtējot apsūdzētā personību un nosakot viņam soda veidu – piespiedu darbs –, nepamatoti nonākusi pie secinājuma, ka /pers. A/ nav atzīstams par pilnībā darbnespējīgu personu un līdz ar to var strādāt atvieglotus darbus.

Krimināllikuma 40.panta otrā daļa noteic, ka piespiedu darbs nav piemērojams darbnespējīgām personām.

Atbilstoši juridiskajā literatūrā noteiktajam darbnespējīgas personas ir invalīdi, pensionāri, grūtnieces un citas personas *(skat. Krastiņš U., Liholaja V., Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 182.lpp.).*

Šāda atziņa nostiprināta arī Augstākās tiesas judikatūrā *(skat. Augstākās tiesas 2014.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr.SKK-154/2014, 2015.gada 27.februāra lēmumu lietā Nr.SKK-48/2015, 2017.gada 20. janvāra lēmumā lietā Nr.SKK-J-44/2017).*

Analizējot normatīvos aktus, kas regulē darba tiesiskās attiecības, sociālo aizsardzību, var secināt, ka noteikts vecums, slimība, invaliditāte, maternitāte pilnīgi atņem vai daļēji ierobežo personas spēju strādāt, un tāpēc šādām personām nepieciešama sociālā aizsardzība, jo pienākuma uzlikšana strādāt var nelabvēlīgi ietekmēt šo personu veselības stāvokli.

No lietas materiālos esošā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2019.gada 8.novembra lēmuma Nr.27-2019-2731 izriet, ka /pers. A/ veselības traucējumu dēļ ir izveidojies smagas pakāpes funkcionālo spēju ierobežojums, un to dēļ viņa funkcionēšana ir būtiski ierobežota, šis ierobežojums ir lielāks par mērenu, un viņam epizodiski nepieciešama palīdzība vai uzraudzība. Tādējādi, pamatojoties uz Invaliditātes likuma 5.panta pirmo un otro daļu, kā arī Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumiem Nr.805 "Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību" /pers. A/ noteikta otrā invaliditātes grupa ar vispārējo darbspēju zaudējumu 60%-79% no 2019.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 6.oktobrim (2.sējuma lietas 58.lapa).

Tāpat no Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2019.gada 8.novembra atzinuma Nr.27-2019-2470-A izriet, ka /pers. A/ ir indikācijas asistenta pakalpojuma nepieciešamībai no 2019.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 6.oktobrim (2.sējuma lietas 57.lapa).

Līdz ar to tiesas kolēģija, ņemot vērā /pers. A/ noteikto invaliditāti, pievienojas prokurores protestā norādītajam un atzīst, ka /pers. A/ ir darbnespējīga persona un viņam nav piemērojams piespiedu darbs.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa, nosakot soda veidu /pers. A/ piespiedu darbu veidā, piešķīrusi nepārdomātu ticamību apsūdzētā vārdiski izteiktajiem apgalvojumiem tiesas sēdē par viņa veselību, ka tas esot uzlabojies. Tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. A/ apņemšanās un norāde pirmās instances tiesas sēdē, ka viņš ir spējīgs strādāt un veselības traucējumi neietekmē viņa darba spējas, nedod pamatu uzskatīt, ka viņš varēs izciest viņam piespriesto sodu, jo no iepriekš minētajiem dokumentiem izriet, ka /pers. A/ ir smagas saslimšanas, kā rezultātā viņam ir liels darbspēju zaudējums.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums atceļams daļā par /pers. A/ noteikto sodu.

Lemjot par /pers. A/ nosakāmo sodu, tiesas kolēģija ņem vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2008.gada 1.jūlija tiesnešu kopsapulces

lēmuma 1.punktā norādīto, ka tiesai jāizvēlas tāds soda veids un mērs, kas maksimāli sekmētu krimināLsoda mērķu sasniegšanu.

Tiesām jāizvērtē, kā konkrētas krimināltiesiskās represijas piemērošana sekmēs taisnīguma atjaunošanu; noziedzīgu nodarījumu recidīvu novēršanu; aizsargās sabiedrisko drošību; atturēs citu personu no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas; sekmēs notiesāto personu resocializāciju. Lēmuma 4.punkts noteic, ka soda piemērošanai jābūt individualizētai. Izvērtējot noziedzīgā nodarījuma raksturu, ņemami vērā tie konstatētie apstākļi, kas raksturo konkrēto noziedzīgo nodarījumu un atšķir to no citiem tāda paša veida noziedzīgiem nodarījumiem.

Nosakot soda veidu, vērā ņemams izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums, kā arī vainīgā personība, savukārt, nosakot soda mēru, ņemami vērā atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi. Soda noteikšanas vispārīgie principi ir vērsti uz samērīga un individuāla, tātad arī taisnīga soda noteikšanu vainīgajam, kas tāpat uzskatāma kā viena no taisnīguma atjaunošanas iespējām *(Sk. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII1nodaļa), U.Krastiņš, V.Liholaja. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 175.lpp.)*.

Krimināllikuma 46.panta otrajā daļā minēto vainīgā personību raksturo arī personas fiziskais stāvoklis. Apsūdzētā ar invaliditāti ievietošana apcietinājumā pati par sevi nerada cilvēktiesību pārkāpumu. Izlemjot jautājumu par apsūdzētajam ar invaliditāti, kuram nepieciešama asistenta palīdzība, piespriežamo sodu, tiesai jāizvērtē, vai ieslodzījuma vietā šai personai tiks nodrošināts cilvēktiesību minimums, kas nevar tikt atņemts, lai nepārkāptu personas tiesības uz cilvēcīgu apiešanos (*Augstākās tiesas 2020.gada 8.aprīļa lēmums SKK-91/2020*).

Tiesas kolēģija, ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījumu raksturu, ar to radīto kaitējumu, kā arī pirmās instances tiesas spriedumā analizētās ziņas par apsūdzētā personību, ka pēc šī krimināLpārkāpuma izdarīšanas viņš ir saukts pie krimināLatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 180.panta pirmo daļu, kā arī izdarījis vairākus administratīvos pārkāpumus, tostarp saistītus ar narkotisko vielu neatļautu apriti, uzskata, ka konkrētajā krimināLprocesā par izdarīto krimināLpārkāpumu /pers. A/ sodāms ar īslaicīgu brīvības atņemšanas sodu, kā to norādījusi prokurore savā apelācijas protestā, jo šāds soda veids būs atbilstošs un taisnīgs konkrētajā gadījumā.

Tāpat tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. A/ ievietošana ieslodzījumā nepārsniegs ieslodzījumam piemītošo ciešanu līmeni, jo tur tiks adekvāti nodrošināta viņa veselības un labklājības uzraudzība, tādējādi netiks pārkāptas personas tiesības uz cilvēcīgu izturēšanos. Turklāt tiesas kolēģija norāda, k a /pers. A/ būs iespējams nodrošināt medicīnisko aprūpi saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 2.jūnija noteikumiem Nr.276 „Apcietināto un notiesāto personu veselības aprūpes īstenošanas kārtība", arī atrodoties ieslodzījuma vietā.

Vērtējot /pers. A/ nosakāmo soda apmēru, tiesas kolēģija ņem vērā, ka pirmās instances tiesa pamatoti konstatējusi apsūdzētā atbildību mīkstinošo apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu, ka apsūdzētais viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījumā savu vainu ir atzinis un nožēlojis izdarīto.

Pirmās instances tiesa /pers. A/ atbildību pastiprinošus apstākļus saskaņā ar Krimināllikuma 48.pantu pamatoti nav konstatējusi.

Atbilstoši Krimināllikuma 46.panta trešajai daļai, ņemot vērā minētos apstākļus, tiesas kolēģija uzskata, ka /pers. A/ par izdarīto noziedzīgo nodarījumu sodāms ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz vienu mēnesi, kas ir atbilstošs un taisnīgs sods.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas instances tiesa atzīst par likumīgu un pamatotu, kas atbilst Kriminālprocesa likuma 527., 528.panta nosacījumiem, tāpēc tas atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 563.panta 1.[1]daļas 2.punktu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

nosprieda

atcelt Rīgas rajona tiesas 2020.gada 18.februāra spriedumu daļā par /pers. A/ noteikto sodu par noziedzīgo nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 253.[2]panta pirmajā daļā.

/pers. A/, personas kods /personas kods/, par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 253.[2]panta pirmajā daļā, sodīt ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 1 (vienu) mēnesi.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Nolēmumu var pārsūdzēt desmit dienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā Kriminālprocesa likuma 574.un 575.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot sūdzību vai protestu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā.

Nolēmuma pieejamības diena – 2020.gada 2.jūlijs.

Tiesnese Ludmila Poļakova

Tiesnese Diāna Dumbre

Tiesnesis Juris Stukāns